

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opraviništvo sta v Alojznici.

Cerkev in cerkvena glasba.*)

Maks Steigenberger (Gnjerski)

Si quis mihi ministrat, me sequatur,
et ubi sum ego, et minister meus erit.

Ako kdo meni služi, naj hodi za
menoj, in kjer sem jaz, tam boji tudi moj
služabnik. (Jan. 12, 26.)

V Ezdrovih bukvah se bere: za časa kralja Cira, ko je Bog svoje ljudstvo od babilonskih vodâ zopet hotel peljati domu, v deželo svojih obljub, „tedaj so se napravili pervaki očetov iz Juda in Benjamina, in leviti, in slednji, čigar duha je Bog obudil, da bi šli zidat Gospodovo svetišče, ki je bilo v Jeruzalemu“ In ko so prišli v sv. mesto in začeli razvaline pozidavati, „stali so Jozue sê svojimi sinovi in brati, in Kedmihel sê svojimi sinovi in sinovi Judovi kot en mož, da so priganjali one, ki so za tempelj Božji delali“. (I. Ezdra 1, 5. 3, 9.)

Tako so se današnje dni, od Božjega Duha probujeni možje dvignili, zopet pozidat duhovno svetišče, namreč svetišče cerkvene glasbe v slavo Večnemu. Razpadlo, razdjano bilo je to svetišče, in kakor je nekdanj Jere-mija čez sv. mesto žaloval, isto bi mogli na premnozih krajih, žalibog! reči o glasbi v Božjih hišah: „Kako je otemnelo njeno zlato, se spremenila najlepša barva. Razmetani so svetiščni kamni po voglih vsih tergov. Naša dedšina je prišla na ptujce, naše hiše na zunanje, padla nam je krona z glave; gorje nam, ko smo grešili“. (Žal. pesmi 4, 1. 5, 1. i. t. d.) In zdaj se ima, kar je v sv. glasbi porušenega, pozidati, germičevje, ki njeno sveto zidovje skruni, odstraniti, zlato se ima zopet svetiti v svoji lepoti, cerkvena glasba zopet dobiti svoje stare pravice, to je splošni namen Cecilijinih društev; — zares sprelep namen, vzvišena naloga! To nalogo bolj in bolj spoznavati, njeno izveršitev bolj in bolj pospešiti, je tudi glavni smoter današnjega občnega zbora tega Cecilijinega društva.

In kakor so nekdanj pri pozidavanji tempeljna v Jeruzalemu Jozue in Kedmihel ter njihovi sinovi in bratje stali in k delu priganjali, tako stojê zdaj višji pastirji sv. cerkve, ter vse kličejo in spodbadajo k velikemu delu, k prenovljenju cerkvene glasbe.

*) Pri 8. občnem zboru Cecil. društva 10. avgusta t. l. v avgsburški stolnici govoril Maks Steigenberger, stolni pridigar.

Komaj so slišali ta klic, že so se nekateri dela lotili, — kmalu se jim jih je veliko pridružilo. Nekaj pa jih stoji brez dela, le gleda in se obotavlja. „Kaj ima pomeniti vse to gibanje?“ poprašujejo ti, „... so ga li vzbudili nekateri, katerim je ravno na misel prišlo, v glasbi drugo pot kreniti? je li od Boga, da nas vse zadeva? Gotovo se ne branimo za Božjo reč poganjati, — pa kje je to od Boga?“ —

Kaj hočem na to odgovoriti? Razna človeška menenja za in zoper na tem mestu nimam zastopati. Jaz smem in morem biti le zagovornik sv. cerkve. Njeno stališče do sv. glasbe edino imam pojasniti, — braniteljica bo ji resnica — in zato prašam le: kaj tirja sv. cerkev od svoje glasbe, kaj tirja ona od svojih pevcev in izverševalcev svoje glasbe, in kaj od njenih poslušavcev? Kratko nam na to odgovori sv. evangelij današnjega dneva; tukaj pravi Gospod: „Ako kdo meni služi, naj hodi za menoj, in kjer sem jaz, tam bodi tudi moj služabnik. (Jan. 12, 26.) In te besede ravno so nam ključ, ki nam reši vsako še tako zvito vprašanje, ki se tiče cerkvene glasbe. Kako to, vam moram pojasniti, — pričnem v presladkih imenih Jezusa, Marije in sv. Jožefa!

I.

V prvi knjigi paralipomenon beremo, kako je kralj David uredil sveto glasbo. Pred skrinjo zaveze naj bi peli leviti pod vodstvom Asafvim; in na večer življenja poklical je kraljevi pevec 4000 levitov, ki so peli Gospodu na orodje, ki ga je bil sam naredil, — zjutraj ob času darovanja naj stoje v svetišči in hvalo prepevajo Gospodu in ravno tako na večer. (1. Paralip. 23, 5.) Sionske pesmi so donele iz ust levitov, odmevale so izmed ljudstva, povzdigovalle so svete praznike, spremljevale so daritve, Sionske pesmi, katere so kralj David in drugi možje Božji v svetem navdušenju zlagali in jih tudi sami peli. Taka je bila cerkvena glasba starega zakona.

Zdaj je prišel Gospod. Ni pa prišel razvezovat, ne odpravljat postav, ampak jo dopolnit. (Mat. 5, 17.) Pri sv. zadnji večerji, noč pred Svojim terpljenjem, nam sporočajo sv. evangelisti, da je Gospod pel. (Mat. 26, 30. — Mark. 14, 16.) Kaj pa je pel Gospod? Pel je psalme Hallel, hvalne in poveljevalne psalme stare zaveze, kakor so se peli ob največjih izraelskih praznikih, pel jih je sè svojimi aposteljni v poveljevanje, v hvalo večnemu za sv. zadnjo večerjo, kot pripravljanje na veliko delo odrešenja; in gotovo jih je pel po napevih, v katerih so se pele pesmi stare zaveze; pač slovesno petje! „Ko so bili hvalno pesem izpeli, šli so ven na Oljsko goro“. (Mat. 26, 30.)

Kristus je tedaj pel, med odpevajočimi aposteljni vodil je petje psalmov pri prvi naj svetejši daritvi: s tem je on posvetil pesmi stare zaveze, dal jim je Božjo veljavo in ž njihovimi napevi jih je povzdignil v daritveno petje nove zaveze.

Kaj naj pa stori cerkev Jezusova? „Ako hoče kdo meni služiti, rekel je njeni začetnik, naj hodi za menoj, in kjer sem jaz, tam bodi tudi moj služabnik!“ Ali ne le služabnica je sv. cerkev, nevesta je, nevesta Božjega Odrešenika (Efež. 5, 25. i. t. d.), ona je skrivnostno telo Gospodovo, katerega glava je On sam (Efež. 4, 15.), dá, ona je v času in kraji skrivnostno živeči Kristus. Zato ne sme, zato ne more biti pravo petje nobeno drugo, kakor

nadaljevanje petja Kristovega in aposteljnov. Zato je tudi sv. cerkev od apostoljskih časov do naših dni one pesmi stare zaveze, pred vsimi pa psalme, smatrala za svoje pesmi in tudi v družih pesmih se ni oddaljila od duha, ki veje v psalmih; v njenih napevih doné napevi stare zaveze in njeno petje pri službi Božji se deli med mašnikom in korom, kakor se je kedaj delil med Kristom in aposteljni. Iz katakomb zadonelo je to petje v bazilike, odmevati je jelo v večjih in manjših hišah Božjih raznih zlogov in tako naj bi se razlegalo do konca dni: in je li mogla, je li smela cerkev drugače? Ako kdo hoče meni služiti, pravi Gospod, naj hodi za menoj, in kjer sem jaz, tam bodi tudi moj služabnik.

Če že to velja o obliki sv. cerkvene glasbe, še bolj isto velja o duhu, ki ima to glasbo voditi.

Vse življenje Gospodovo bilo je sprelep psalm v čast nebeškemu Očetu. Na križi pel je, djal bi, visoko pesem Božje ljubezni do Očeta in do človeškega rodu. Vse življenje sv. cerkve pa je le vedno donenje tega sv. psalma, je ponavljanje one visoke pesmi Božje ljubezni, je odpevanje nasprotne ljubezni Njegove svete neveste. V teku vsakega cerkvenega leta in v teku večjih oddelkov časa sv. cerkev skrivnostno preživi celo življenje Jezusovo. Kristova žalost postane njena žalost, Kristovo hrepenenje, njeno hrepenenje, Kristova slava, njena slava. In bi tedaj ne morala tirjati, da one glase, ki njene občutke izrazujejo, ne vodi drugi duh, ko Kristov Duh? Cerkev pozna Gospodovega Duha, kajti slušala ga je na Sercu Gospodovem, iz katerega je, po besedah sv. Avguština (Tr. 120. in Joan.), skrivnostno upodobljena. Kjer je cerkev tega duha našla v glasbi, tu je našla svojo glasbo, kjer tega duha ni, bodi si glasba še tako veličastno izpeljana, bodi si šumeča, naj vsa serca očara, — njena glasba ona ni; ne da bi ne mogla o slovesnih priložnostih mnogoglasnega petja ali spremljevanja z instrumenti vsterpeti, — če se le še vzderžava oblika petja Kristovega in aposteljnov; ali eno išče v vsih verstah sv. glasbe, namreč duha Kristovega: ker večno mora veljati postava aposteljnova: Eno telo, en duh! (Efež. 4, 4.)

Eno telo, en duh! to velja celó o ljudskem petji v maternem jeziku. Naj se to petje le, in prav po pravici, naj se le glasi pri tako zvani tihih sv. maši, naj le doni pri družih ne liturgičnih pobožnostih; pa tudi tukaj ga bo cerkev mogla odobriti le tedaj, če je čist svet odmev one Božje ljubezni, katero je Gospod v naj svetejših skrivnostih človeškemu rodu, djal bi, v serce zapel. — „Ako hoče kdo meni služiti, naj hodi za menoj, in kjer sem jaz, tam bodi tudi moj služabnik.“ —

II.

Cerkvena služba Božja, preljudi v Kristu! je, djal bi, drama, je sveta igra, pa ne izmišljeno, ampak živo resnično dejanje in govorjenje Božjih reči, ki človeka živo vleče v skrivnosti in milosti, ki se v službi Božji uresničujejo. Role ali dele te Božje in žive sv. igre, katere imenujemo cerkveno službo Božjo, je cerkev sama razdelila med mašnikom in korom, ki v imenu vsega ljudstva govori in poje. Papeži in cerkveni zbori, ki so v luči sv. Duha gledali v globočine skrivnosti Božjega življenja in službe Božje v cerkvi, so sveta dejanja uvrstili, so iz sv. knjig besede odbrali, ki so tolikim skrivnostim primerne, in

ki občutkom Gospodove neveste podajajo pravih izrazov. Prečudna je sestava teh sv. dejanj in molitev; prečudno se v sv. popevih razodeva vera in čut sv. cerkve: kaj tedaj tirja cerkev od pevcev, ki izvršujejo glasbo pri tej Božji sveti igri? Hic quaeritur inter dispensatores, ut fidelis qui inveniatur. Tukaj se išče pri delivcih, t. j. pri onih, ki so poklicani v službo skrivnosti Božjih, bodi si ko duhovni, bodi si za kor, da je vsak zvest najden. (1. Kor. 4, 2.) Pri obhajanju Božjih skrivnosti se tedaj v prvi versti ne gleda na muzikalno, ampak na poslušno uho. „Ako hoče kdo meni služiti, naj hodi za menoj, in kjer sem jaz, tam bodi tudi moj služabnik“. Tako se ima veršiti sv. igra službe Božje, kakor cerkev hoče, óne besede se morajo govoriti, katere zahteva cerkev, da se govore, in popolno se morajo govoriti in peti. Čemu habljenje, skrajševanje sv. besedi in rekov, čemu izpuščanje najlepših, najbolj vzvišenih misli sv. cerkve? Nobenemu posvetnemu pesniku ni prav, če se mu kitice oškrtajo; kako bi moglo biti to prav cerkvi, v kateri se predstavljajo Božje skrivnosti? Tukaj velja beseda Gospodova: Kdor prelomi le eno teh zapoved, če tudi najmanjših, in ljudi tako uči, bo najmanjši imenovan v nebeškem kraljestvu! (Mat. 5, 19.) — Zvesto se ima veršiti sv. glasba, ki je del službe Božje, in vredno se ima veršiti.

Če odpremo bukve Mojzesove, vidimo, da večni Bog za Svojo službo ni tirjal le olja, ampak najčistejega olja, ne le zlata, ampak najčistejega zlata, ne le jagnjeta, ampak brez madežna jagnjeta (2. in 3. Moz.); kako pa, naj bo li v novi zavezi v sveto službo Božjo vse in vsako dosti dobro? naj se li Najvišjemu ne daruje najbolje, najboljim načinom? Ne nosite Gospodu k altarju velih reči! Res imajo sv. dejanja in popevanja pri službi Božji veliko vrednost že sama na sebi, ali če hočemo biti pravi otroci sv. cerkve, nam ne bo zadosti, sv. pesmi rokodelski izropotati, ampak peli bomo z navdušenjem katoliškega serca, ki se giba in živi s skrivnostmi katoliške službe Božje. Oj! če se pevci pri altarji in na koru vtopé v žalost in v veselje svetih časov, če živé življenje sv. cerkve, če s cerkvijo čutijo, s kratka, če, ko gerlo poje, ob enem tudi serce poje, potem bo tudi najpriprosteji človek čutil vrednost službe Božje in pripoznal: dá, slava in lepota je pred obličjem Večnega; svetost in veličastvo je v Njegovem svetišči. (Ps. 95, 6.) In navdušenje serca bo pokrilo tudi kerhki, slabi glas, da še ne bo čutiti. Zato kdor hoče biti pravi cerkveni pevec, mora živo v serce si utisniti besedo Gospodovo: „Ako hoče kdo meni služiti, naj hodi za menoj, in kjer sem jaz, tam bodi tudi moj služabnik“.

III.

Prava cerkvena glasba, kakor vse v resnici cerkveno, je zaznamovana s križem. Zatajevanje iz nje dije in celó v najvišjem radovanji je sveto resna in plemenito zmerna. Glasba cerkvena ni zato, da bi počutke budila, njena lepota je znotraj (Ps. 44, 14.), njena lepota je njena Božja visokost tudi v najrevniši koralovi obleki, lepota njena, da ni „de hoc mundo“, ni od tega sveta. (Jan. 18, 36.) Prvi namen cerkvene glasbe ni dopadajenje ljudi, ampak Božje dopadajenje. Ne glasba sama in sama na sebi ima v prvi versti nalogo spodbujevati, ampak služba Božja, katere del je glasba, katero povzdigniti, proslaviti mora pripomoči. To je marsikaterim nevarna skalina, da v sv. glasbi ne iščejo družega, kakor spodbudo za sebe. Ko bi bolj pomislili,

da namen cerkvene glasbe je v prvi versti poveličevanje Boga v službi altarja, bi se morebiti z marsičem hitro sprijaznili, kar jim zdaj ne dopade. Tedaj cerkvena glasba morda ne spodbada? Kdo bi to terdil? Če se verši prav in z navdušenjem, je močno spodbudna, spodbudna v najožjem pomenu besede. Onim se vé da ne, ki le počutne prijetnosti iščejo v petji: kajti ponatorni človek ne razume tega, kar je Božjega Duha; zakaj to mu je nespamet in ne more spoznati, kar se po duhovno preudarja. (1. Cor. 2, 14.) Njim pa, ki Gospoda s čistim srcem iščejo, bo sv. cerkvena glasba serca nepričakovano dvignila nad minljivo, zemeljsko, in spreletelo jih bo, kakor očaka Jakoba, ko je rekel: Resnično, tukaj ni nič družega, kakor hiša Božja in vrata nebeška! (1. Moz. 28, 17.)

Ali duša mora, djal bi, nebeško doneti! Ona mora kakor sv. Ignacij Antiohijski pravi: „melodije Kristusove se navzeti“ (Efež. 4.) v življenji po duhu sv. cerkve, potem bodo glasovi cerkveni doneli ji, ko znani glasi; kajti en Duh je, ki je te glasove vzbudil v sercu posameznega in v sercu sv. cerkve. Zato, kdor hoče cerkveno glasbo umeti, umevaj poprej v življenji svojem Gospodov opomin: Ako hoče kdo meni služiti, naj hodi za menoj, in kjer sem jaz, tam bodi tudi moj služabnik.

Vendar tudi celo onim, ki daleč od matrne hiše sv. cerkve hodijo samotne, slabe pota, potertega serca pa blage volje, celo tem bo sv. cerkveno petje donelo, kakor pozdrav iz domovine. O da bi vendar ta nebeški pozdrav jih vernil nazaj k pravi domačiji, kakor kedaj sv. Avguščina v prelepem Milanskem svetišči.

Kviško tedaj, duhovni in kor! oznanujte vsim deželam ta nebeški pozdrav sv. glasbe! Vredno se razlegaj hvala Gospodova v vsih svetiščih Božjih; in kakor je nekdanj rekel sv. Janez: Prijatelj ženinov se veseli zavoljo glasa ženinovega (Jan. 3, 29.), tako reci, tako govôri keršansko ljudstvo, veséli se in skušaj izveršiti, da se v vsih cerkvah petje Kristovo in apostelnov z nova čisto glasi pri skrivnostih sv. Božje službe.

Pozdrav iz domovine sem imenoval cerkveno glasbo. Pa še več je ona; ona je del domovine same. Eno telo, en duh je cerkev v nebesih z cerkvijo na zemlji.

Tukaj doni romarsko petje, tam se razlega visoka pesem pri Jagnjetovi ženitvi. (Apoc. 19. 1. i. t. d.) Oj kako pač lepa mora biti ta služba Božja v nebesih, kjer doné glasovi izvoljenih, mogočno kakor bobnenje groma, kakor glas veliko voda in zopet silno prijetno sladko, kakor glas vbranih strun. (Apoc. 14, 2.) Kjer kor milijonov pevcev po nebesih peva: Alleluja! Kjer kraljuje Gospod naš, vsegamogočni Bog! Veselimo se in radujmo, in dajmo mu čast; ker je prišla ženitnina Jagnjetova in njegova nevesta se je pripravila. (Apoc. 19, 6.) Kdo iz med nas bi si ne želel, biti priča, se vdeležiti te čudovite nebeške slavnosti?

Bodimo tedaj na zemlji en akord z Gospodom, Njegov čut bodi naš čut, Njegov duh bodi naš duh, Njegova ljubezen naša ljubezen; slava nam bodi, služiti Njemu, večnemu Kralju; potem bo Gospod nad nami v najstrogejem pomenu spolnil veliko besedo: Ako hoče kdo meni služiti, naj hodi za menoj, in kjer sem jaz, tam bodi tudi moj služabnik. Amen.

Občni zbor Cecil. društva dné 13. sept. t. l.

(Konec.)

Drugi nasprotujejo namenu cecilijinega društva z ozirom: Vaše petje je preveč žalostno in resnobno, to je za „libera in za veliki petek“. Tem bi lahko odgovorili: „Si duo faciunt idem — non est idem“. Med cecilijinim petjem in cecilijinim petjem je velik razloček. Če se pa pri péti maši (missa cantata) „Credo“ poje preveč počasi in brez občutka, če zraven tega še pevci skladbe dobro ne znajo: potem se ni čuditi, da je tako petje dolgočasno in takorekoč ljudi iz cerkve goni. Imamo izglede (ne govorim o domači deželi), da so se soseske zoperstavile liturgičnemu petju. In zakaj? Zato ker se je prednašalo kot spaka, ne kot kompozicija. Naj bo to v svarilo vsem gg. pevodijem, da naj si nikar ne upajo na dan s skladbami, katerih pevci še dobro ne znajo. Poskusimo pa z živimi, nedolžnimi otroškimi glasovi ali z dobro izurjenim zborom čverstih možkih glasov in lepota koral se bo kmalo pokazala; led se bo stajal in serca bodo pridobljena.

Sicer pa, slavni zbor, cerkveno petje nikakor ne sme služiti prijetnim občutkom vernega ljudstva, kar se je, žalibog! do zdaj godilo. Pravijo, da kolikor bolj se je mehkužnost v cerkveni glasbi gojila, toliko nižje je pravnost padala. Kaj bi rekli o devici, katero je odločila sv. Cerkev od sveta ter jo ogernila s pregrinjalom čistosti, kaj bi rekli o nji, ko bi se okinčala z nečimernostjo ter kazala se po plesiših! Z zasramovanjem bi se od nje obrnili! In ravno to se mora reči o cerkv. petju, katero se je, pozabivši visokega poklica, poprijelo napevov, ki se slišijo pri posvetnih veselicah. Po pravici piše zato jezuit Drexelius: „O Musiker, erlaubt mir solches zu sagen, jeßt herrscht in den Tempeln eine neue Singweise, die wahrhaft dem Theater mehr als dem Hause Gottes entspricht. Wir suchen Kunst und verlieren die alte Weise des Gebetes und Gefanges. Wir sorgen für die Neugierde, übersehen aber die Frömmigkeit. Was ist dieser neue Gesang anderes als eine Komödie, in welcher die Sänger die Schauspieler sind?“ — Znani rubricist v Ratisboni, g. Jakob, pa pravi: „Med posvetnim in cerkv. petjem je tak razloček, kakoršen je med obleko posvetnega človeka in med paramenti mašnika pred altarjem.“ S to primero je prav veliko povedano.

Nekateri pa govore: Vidimo, da je cecilijino petje v resnici lepo, toda posebne vaje je treba, da se tudi dobro izpelje. Ti imajo popolnoma prav, ker pri vsaki podružnici se to res ne more in ne sme tirjati. Farne cerkve pa morajo svetiti drugim z lepim izgledom in zato skrbeti za poduk v petji. G. župniku ni ravno treba, da bi bil muzikalno izobražen; on spolni svojo dolžnost že s tim, da se derži cerkvenih določeb in da spodbuja organista in pevce k pridnosti. Pové naj jim, da je petje molitev in sicer s posebno pobožnostjo izrečena molitev, katero Bog toliko bolj obraja, s kolikor večjo ljubeznijo se opravlja Njemu v čast brez ozira na hvalo ljudi. Pazimo posebno na to, da bo obnašanje pevcev in pevk na koru vedno dostojno in primerno sv. kraju, kjer se znajdejo. Skerbimo, da se bo njihovo življenje zlagalo z lepimi besedami, katere izgovarjajo, da bodo prepevali Bogu s čistimi ustnicami in neomadeževanim srcem. Kolikokrat se namreč primeri, da so ravno tí

fari v pohujšanje in da med tem, ko angelji Kralja nebes in zemlje pred altarjem v vsi ponižnosti molijo, ga hudobni duhovi na koru zaničujejo. Pevci naj bodo po besedah za čast božjo tolikanj vnetega dr. Witt-a „die Elite des religiösen Lebens in der Gemeinde“.

In zdaj — slavni zbor — sem že pri koncu!

Poprimimo se toraj v djanji in v resnici preustrojenja cerkvene glasbe. Samo lepe besede pa ne bodo izdale veliko, pojdimo agitatorično na delo! Delajmo tri, štiri leta, in če ne gre, potem še-le recimo: Ne gre! Delajmo pa z ljubeznijo in stanovitno, vse k večji časti božji in vernikom v spodbudo.

Nikar ne ostajajmo za napredkom! Saj mora vsaka umetnost napredovati, ako se hoče obdržati na verhuncu omike. Ali hočemo mar edino le s cerkvenim petjem zastajati? O tem lepo govori knjižica, katero je izdalo lansko leto amerikansko cecilijino društvo v Milwaukee z naslovom: „Rechtskräftige Verordnungen über den Gesang beim katholischen Kirchendienste.“ Tukaj se bere od besede do besede: „Sollte angesichts der strengen positiven Verordnungen der Kirche, der wiederholten Aussprüche der allgemeinen und Provincial-Concilien einerseits, und des wahrhaft kläglichen Zustandes der Kirchenmusik andererseits kein neuer Angriff zum Bessern gemacht werden?! Wie! Auf dem ganzen Erdenrunde ist neues, frisches, katholisches Leben und Streben erwacht! Die Philosophie ist auf den christlichen Standpunkt zurückgekehrt; die theologischen Wissenschaften sind eminent orthodox; die Kunst der Malerei und die Baukunst sind großartigst wieder in den Dienst der Kirche getreten: und die Gesangskunst, jene heilige Tochter der Kirche, welche schon der göttliche Erlöser mit seinen Aposteln zu Ehren gezogen, schon damals, als noch keine christlichen Tempel prangten, und welche seither die Kirche so zärtlich und mit Vorliebe gepflegt, — sie sollte einzig einer besondern Sorgfalt nicht mehr werth sein? Unmöglich! das wäre unerhört in der Kulturgeschichte der Kirche!“ —

Zgodovina 17. in 18. stoletja nam kaže, da se je v tem času komaj ena lepa cerkev zidala, pač pa se je veliko pokvarilo, toliko umetno zrezljanih altarjev verglo v kot, toliko lepih obokov in okon so popačilo, toliko krasnih fresk z apnom pobelilo itd. Dandanašji — Bog ga bodi zahvaljen! — se pa vendar le popravljajo stari grehi, ki so se godili iz nevednosti naših sicer pobožnih in spoštovanja vrednih prednikov. Tako, slavni zbor! naj bo tudi s petjem. Cerkvena glasba, ako hoče služiti Najvišjemu, mora dobiti stare pravice nazaj in poverniti se kakor zgubljena hči zopet v naročje svoje Matere, sv. Cerkve!

Č. g. dr. A. Jeglič, sem. podvodja, dobi besedo, in govori tako-le:

Govoru g. L. moram odločno oporekati. Neopravičena je tožba, da gosp. duhovni po deželi nasprotujejo cecilijanskemu petju, ker so nevedneži, ker ne vedo, da se cerkveno petje bistveno razločuje od posvetnega. Za to razliko vsak duhoven prav dobro ve; vsakteremu je znano, da v cerkvi se ne sme razlegati petje, kakoršno je v glediščih in koncertih. Vsaj so pa tudi povsod cecilijansko društvo pričetkoma pozdravili vsi s prav velikim veseljem. Da ima naše društvo sedaj toliko nasprotnikov in nekateri o cecilijanstvu še slišati ne marajo, zakrivili smo mi sami. Marsikaj bi se lahko povedalo, a hočem pokazati le na dve napaki, s katerima smo našemu namenu veliko škodovali.

1) Manjkalo nam je prave modrosti. Kdor hoče priti do visocega namena, korakati mora počasi zmiraj više in više, hipoma se doseči ne da. Posebno človek ni mertev stroj, katerega lahko sučeš na levo in desno, kakor hočeš. On potrebuje odgoje. Pervi dan se v novega človeka spremeniti ne more. Mišljenje, nazori, navade se globoko zarijejo v vso njegovo natoro. Nove nazore mu moreš le počasi vcepiti; dolgo traja, predno se prejšnji odstranijo, ali vsaj popravijo. Kdor bi hotel prvi dan ideal doseči, on bi ne dosegel ničesar. Tako je delalo in se pregrešilo naše cecilijansko društvo. Na prejšnjo petje so bili vsi privajeni, duhovniki in verniki; ta način je vgajal njihovim ušesom, njihovemu s takim popevanjem navzetemu okusu. Posebno v pričetnika (g. Riharja) so stareji gospodje kar zaljubljeni in po pravici, ker le oni vedo ceniti njegove zasluge. A sedaj se je hipoma vse prejšnje overglo, ostro obsojevalo, hudo grajalo in kar na enkrat petje v nenavadnem slogu podajalo. Tako ravnanje je moralo žaliti in nejevoljo vzbujati. — 2) Zraven so nekateri mladi gospodje v svoji preveliki, nikakor ne modri in opravičeni gorečnosti tudi cerkvene obrede samovoljno hoteli reformovati. Ker so tako ravnali zoper voljo svojih gospodov župnikov in se jim ustavljali, vzbudili so zopet nejevoljo, prav hudo nejevoljo in meržnjo do cecilijanskega društva ter delovanja sploh. — Tako je nastalo nasprotovanje, katero je rastlo v vednem boju in zbadanju od dné do dné, tako, da sedaj res nekateri o cecilijanstvu nič slišati nočejo. Take so razmere, vsaj povsod ondi, kjer sem jaz hodil in govoril o teh zadevah. Zato pa tudi nisem mogel molčati na krivično obtožbo g. predgovornika.

Temu je sledila po §. 3. društv. pravil volitev novega odbora. Preč. g. kanonik P. Urh stavi predlog, naj se *per acclamationem* volijo: a) predsednik: prošt dr. A. Jarc; b) podpredsednik - tajnik: alojzniški prefekt J. Gnjezda; c) glasbeni vodija: stolni pevovodija A. Foerster; d) blagajnik: knezo-škofijski tajnik Ž. Bohinec; e) 5 drugih odbornikov: šolski vodija L. Belar; pevovodija frančiškanske cerkve v Ljubljani P. Ang. Hribar; katehet Rozman; pevovodija frančiškanske cerkve v Novem mestu P. Hugolin Sattner; pevovodija v Št. Vidu nad Ljubljano Mir. Tomec.

Gosp. Urhov predlog se sprejme in predlagani so voljeni. Preč. gosp. predsednik imenuje še dva pregledovalca računa: čč. gg. dr. A. Jegliča, podvodijo semeniškega, in R. Merčuna, prefekta alojzniškega, in zborovanja je bilo konec.

Popoldanska svečanost v frančiškanski cerkvi, kakor je bila v vabilu naznanjena, se ni mogla veršiti iz že znanih uzrokov.

Zvečer se je zbralo v gostilnici „pri zvezdi“ toliko udov, da je bila steklenjača polna. Med prijateljskimi pogovori, krasnim petjem in pri dobri postrežbi gostilničarjevi je čas tako hitro potekel, da je marsikomu 11. ura in ž njo razhod prerano prišel.

Katere so prve muzikalije za poduk v petji?

(Nasvèt gg. pevskim učiteljem.)

Večkrat že nam je bilo zastavljeno vprašanje: kaj naj bi dal pevski učitelj svojim učencem najprej peti? s čim naj bi pričel? katerih podučnih

knjig in muzikalij naj bi si umislil? — Vsakako prvih 14 dni ne potrebuje nikakoršne knjižnice, naj že začne poduk z otroci ali z odraščeniimi, in če tudi o glasbi popolnoma nič ne vedo. In ravno to je dobro in pravo, da je učencem glasba še neznana reč, kajti na pol študirani si navadno preveč domišljujejo o svoji znanosti. Ako bi torej kdo prišel in rekel: Dragi vredniče, dajte mi knjig, dajte mi muzikalij, jutri že pridejo moji učenci k poduku, vse, kar premorete, mi dajte — potem bi mu urednik rekel: Za knjige in muzikalije se prav nič ne mudi; sicer bi se lahko zgodilo, da mi prinesete knjižnico nazaj in morda celo še svoje učence poverh. Pojdite toraj lepo domu, preskerbite si veliko černo tablo, kakoršne se po šolah nahajajo, potegnite na tabli 5 čert, zapišite nanjo c-škalo v notah, note pa zaznamvajate s čerkami (učenci si vse to lahko na listič papirja posnamejo) ter začnite z vajami za posluš začenši z **g, ga, gah, gf, gfe**, dokler učencem vsa škala od spodaj do zgoraj v ušesih ne obtiči. Potem naj pojó škalo gori in doli; tudi jim pokažite, koliko poltonov da ima in kje da se nahajajo. Pojó pa naj skupaj in potem vsak pevec posebej. Tudi o taktu, in kako da se takt tolče, jim zamorete že nekoliko povedati. Potem vpeljite učence v drug tonov način, F ali G, razložite $\frac{2}{4}$ in $\frac{3}{4}$, kaj da pomenjata in zakaj da se rabita i. dr.

Za vse to potrebujete že nekoliko časa; in da se učenci zavedejo, da so še za kaj družega na svetu, lahko berž v prvih urah še kako drugo reč začnete. Zapišite jim namreč mašne rezponzorije, z eno ali z dvema melodijama „Deo gratias“-a na tablo, učite jih té peti v raznih legah kazajoč, kdaj in kako je treba pri prefaciji začeti. In kadar se je to zgodilo, pride kaj družega na versto, kar pa tudi nikomur ne bode belilo las, toda *nota bene* na škalo ter na celi in na polton nikar ne pozabite; tudi s tercami **ce, df, eg** i. t. d. in nazaj lahko pričnete. Una druga reč pa je ta: Zapišite psalmove tone po versti na tablo, naročite za vsacega pevca pri Pustet-u ali v ljubljanski katoliški bukvarni knjižico: „Psalmi Vesperarum“; potem naj se učenci učé psalme ročno brati in vsih 8 tonov peti, in sicer tako dobro, da vsi popolnoma v spominu ostanejo. Le to naj še povemo, da se pravi psalmovi toni nahajajo v raznih knjigah, n. pr. v Haberl-ovem „Magister choralis“, v Mohrovih pesmaricah; knjig pa z nepravilnimi toni ne rabite!

Tako, dragi gospod pevovodija, imate tu že lepo nalogo, za katero bode potrebovali precej časa, toda nikakoršne knjižnice; tudi Vam ne bode treba letati od Poncija do Pilata po muzikalij. Vrednik pa bode skušal med tem časom poizvedeti za druga nadaljevalna pevska sredstva ter si bode usojal jih Vam pozneje naznaniti.

D o p i s i.

— **Iz Ljubljane.** — Odbor Cec. društva je imel 22. nov. sejo, pri kateri so bili razun č. g. P. Hugolina Sattner-ja (ki biva v Novem mestu) in g. A. Foerster-ja vsi odborniki navzoči. Na dnevnem redu je stala zopet „Cerkv. pesmarica“ in društveno darilo za l. 1880. — Kakor znano, je bil od prejšnjega odbora izvoljeni artistični odsek za izdavanje „Pesmarice“ izročil č. g. I. Tavčar-ju uredovanje zaznamovanih pesmi, da jih (vsaj polovico) o pravem času — do 1. avgusta — pregledane in poterjene cec. odbor pošlje sl. društvu sv. Mohora. Ker pa g. Tavčar pri vsi svoji znani marljivosti tega dela do

stavljenega obroka ni mogel zveršiti, je odbor družbe sv. Mohora to-le sklenil (gl. „Sl. prijatelj“ št. 11, str. 523.): „Ker odboru Cecilijinega pevskega društva v Ljubljani ni bilo mogoče, rešiti dano besedo, t. j. vsled zagotovila do 1. avgusta t. l. vsaj polovico za tisk „popolnoma pripravljenega rokopisa za „Pesmarico“ poslati, prisiljen je odbor družbe sv. Mohora, izdavanje „Pesmarice“ zopet odložiti“. — Krivda zakasnjena „Pesmarice“ pade torej zopet na odbor Cec. društva in ne na artistični odsek; zato je novi odbor enoglasno sklenil, izvoliti izmed odbornikov samih nov artistični odsek 5 udov, ki bode pod predsedništvom društva načelnika preč. g. prošta dr. A. Jarca „Pesmarico“ v roke vzel in skušal prej ko mogoče jo doveršiti. Novega artističnega odseka člani pa so gospodje: L. Belar, Bohinec, Foerster, P. Ang. Hribar, Mir. Tomec.

Da bodo novemu art. odseku dobri nasveti od drugod zmiraj dobro došli, se samo po sebi razumé. —

Odbor Cec. društva je bil sklenil, kakor je tajnik pri občnem zboru poročal, društvenikom za 1. 1880. podariti: Officia Nativitatis Domini, Hebdom. Sanctae, Dominicæ Resur. & Defunctorum od Mettenleiter-ja. — Založnik J. Pustet pa je pisal, da je knjiga popolnem pošla. Sklenilo se je torej, namesto omenjene knjige naročiti pri Pustet-u krasni: Officium in die nativitatis D. N. I. C. Cum cantu ex antiphonario Romano, quod editur sub auspiciis Ss. D. n. Pii PP. IX. curante s. Rit. Congregatione. — Že naslov in Pustet-ova firma priporočata to darilo, katero bode do božiča v rokah čč. gg. društvenikov.

Dostavek. Officium Nativ. D. N. J. Ch. se je naročil še tisti dan, in danes, ko je bilo to sporočilo že stavljeno, prišlo je pismo od g. Pustet-a, katero naznanja, da mu je omenjene knjige ves natis pošel zavoljo mnogih naročil od strani bavarskih semenišč. Treba toraj zopet kaj drugega hitro naročiti, berž ko ne prelepi „Officium Defunctorum unacum Missa, absolute & ordine exequiarum“, ki je tudi pri Pustet-u izšel — „curante ss. Rit. Congregatione“.

Iz Goriškega. (VIII. zbor nemškega Cecilijinega društva v Avgsburgu v dnéh 9. — 11. avgusta t. l. — Konec.) — Ob ½12. je bilo I. slovesno zborovanje (tudi za neude) v prostorni dvorani borsnega poslopja. Bili so le govori brez debat. Tu se je zbralo vse, kar ima nemštvo vnetih cecilijanecv. Vidil si cec. pervaka in marsikaterega skladatelja, ki je po svojih skladbah že prej se ti priljubil. Duhoven je sedel poleg učitelja, redovnik poleg svetnjaka v bratski zastopnosti; ena misel jih je iz dalnjih krajev privabila, ena ideja zedinila. — Na odru bil je pripravljen prostor za predsednika dr. Fr. Witt-a, za prečast. škofa avgsburškega in načelnike škofijskih društev cecilijanskih. Zeló radovedni smo bili, poznati osebo Witt-ovo, ki je, navdahnjen po nepozabljem Proske-ju, z Mettenleiter-om in Könen-om pred 12 leti osnoval društva, z mmom in energijo svojo ga razširil in uveljavil, ter mu privojeval pripoznanje po vsem svetu. Vse drugače sem si predstavljal tega spretnega polemika in mojstra v kontrapunktu, kajti on je prav šibke postave, slabotnega glasu in vedno smehljajočega obraza.

Zborovanje prične s zanimivim poročilom o delovanji društva in nam naslika ob kratkem stanje cecilijanstva po svetu, katero po njegovem prepričanji povsod napreduje. S pomočjo svojih 8 cec. časnikov (drugi narodi jih imajo skupaj 6) je že do tega prišlo, da necerkvena skladba ne najde na Nemškem več ne založnika, ne kupca. Omenja družih nenemških društev cec., s katerimi je v prijateljski zvezi, kakor: amerikskega Cec. društva s 4500 udi, holandskega (sv. Gregorija), irskega, češkega (sv. Cirila), našega slovenskega in talijanskega (v Milanu). Vseh društvenikov bi bilo tedaj najmanj 10.000 — 12.000, ki so moč, s katero treba računati.

„In da smo toliko napredovali“, govori na dalje, „se imamo zahvaliti v prvi versti prečast. gg. škofom; zato pa smem v imenu celega društva jih slovesno zagotoviti: naj si bodo cecilijanci še tako nasprotnih misli o načinu reforme in nje pripomočkah, ali v enem smo vsi edini, da le tega se hočemo deržati, kar nam cerkev, kar sv. Oče ukažejo, ker le oni imajo pravico, liturgijo urejati. Kdor tega ne pripozna, ni več cecilijanec.“

Na to vstane prečast. škof sam in se zahvaljuje s toplo besedo vsem, ki so v tako obilnem številu, ne gledé na žertve, prišli k zborovanju; jih spodbuja k vztrajnemu delo-

vanju in prosi Boga, naj blagoslovi vse delavce, ki se trudijo za čast božjo in reformo cerkvene glasbe. Slednjič nam da svoj škofovski blagoslov, katerega kleče prejmemo.

Sedaj nastopi mladi dr. Thywissen in začne razkladati živo potrebo gregorijanske šole v Rimu, katero hočejo ustanoviti nemški cecilijanci s pomočjo amerikaških, irskih in holandskih. — Naj memogredé omenim, kako in zakaj se je začelo misliti o taki šoli. Ko je dunajski zbor avstrijskih katolikov monsg. dr. Karlon-u dal mandat pri nemškem cec. društvu v to delati, da bi smeli tudi drugi nenemški narodi vanj vstopiti, mu je Witt odgoril: „Ne samo avstrijske, marveč katolike celega sveta hočemo sprejeti.“ — Zares velikanska ideja! — Ker pa nekateri, sosebno romanski narodi, bi ne hoteli sprejeti reforme, če od Nemcev pride, ampak le od Rima, središča katoličanstva, je treba prej Rim reformirati; v to sverbo naj služi šola gregorijanska z odličnim pevskim zborom, ki naj bi Rimljanom dejansko kazal, kakošna mora biti prava cerkvena glasba. Ta šola se je s 4. nov. pričela in ima že 24 mladih gojencev nemških in talijanskih, ki dobivajo v ustavu vso postrežbo.

Slednjič je imel še švicarski kapelnik Stehle svoj govor poln humorja in sarkazmov o 4 pevskih glasovih, ter razvad, termoglavnosti in svojeljubnosti nekaterih razvajenih pevcev, in je smatrali kot nekakšno nadaljevanje govornikovih prej izdanih „Chorfotoğrafien.“ —

Ob 3. popoldne se je pelo v lepi in prostorni cerkvi sv. Križa 12 lat. in 3 nemških motetov. Preveč za enkrat; človek ne more vsega prebaviti. Dobro, da so nam poskerbeli sedežev, ker vse predavanje je terpelo celih 1 $\frac{3}{4}$ ur. — Pelo se je vse prav gladko in po mojem menenji še najboljše Könen-ov „Quem vid. pastores“; a največ vtisa je napravil Witt-ov 5glasni „Emitte Spirituum“. Kakor imajo sploh vse Witto-ve polifonne skladbe nekaj veličastnega v sebi, ker vé skladatelj prednosti starih klasikov z moderno tehniko umetno združiti. Se vé, da to nekaterim strogim cecilijancem nič kaj ne dopada. Priča nam je tako različno sojena maša Witt-ova „in hon. St. Raphaelis“, od katere nek kritik pravi, da je Witt šel tu do skrajne meje dopustljivega.

Zvečer bila je zabava v kat. kazini in v prostorih kat. rokodelcev; sobe so bile vse prenapolnjene.

V sredo 11. avg. ob 7. zj. bil je v stolnici koralni „Requiem“ za vse ranjce društvenike in ob 8 $\frac{1}{2}$ se je ravno tam pela prelepa Stehle-jeva „Missa Jubilaei sol.“, prav dobro in mnogim je to petje bolj ugajalo, ko Greith-ova instrumentalna maša prejšnjega dne.

Ob 10. bilo je II. slovesno zborovanje v borsni dvorani, in s tem tudi občni zbor končan. — Naj prej podaja kanonik Hörman cerkv. predstojnikom 10 važnih pravil v oziru cerkv. glasbe. — Potem govori učitelj Gebele iz Ingenried-a prav lepe besede svojim kolegom o izboru muzikalij, o pevski šoli, o položaji pevcev do celebranta. — Dalje govori še Brien iz Predarlskega navdušene besede o cecilijanstvu, Könen o liturgičnem tekstu in Arnold iz Lucern-a za svetovno cec. društvo s sedežem v Rimu.

Slednjič povzame še predsednik besedo in se tople zahvaljuje vsem, ki so pri zborovanji kaj pomagali, pohvali lepi red pri predstavah in složnost društvenikov ter nadaljuje: „Naša namera je eminentno katoliška, pa ne samo to, ampak tudi sploh človečanska; cilji društva so cilji najčistejše humanitete, najblažje omike, najlepše nravstvenosti. Mi nočemo čisto nič družega, nego le tako lepo in božji službi dostojno popevati, da se Bog sam, in angelji in ljudje nad tem veselé. Tedaj pevske zборе tako izuriti, da bodo znali enako peti — to je ves naš cilj. Jaz mislim, da se s takim vsemu svetu pokazati smemo. Očituje se nam naša polemika. Tudi to priznavamo. Mi očitno spoznamo, da smo se borili in se hočemo še boriti zoper vse trivialno in teatralno v cerkv. glasbi. Ona malomarnost, ki je do sedaj vladala pri cerkveni glasbi in jo globoko ponižala, ta malomarnost mora izginiti in nikdar več ne oživeti. To je naš program, to naš bojni klic za vselej.“ Potem sklene zborovanje in konec je bilo VIII. zboru cec. društva.

Veseli in zadovoljni sem se ločil od Avgsburga s prepričanjem, da cecilijanska reč ne bo propadla in ne more propasti, dokler ima take škofe in tako razumništvo na strani, dokler ona stoji na katoliški podlagi. Ona ima bodočnost za se; kedaj se pa bo po vsem katoliškem svetu uvedla, to je le še vprašanje časa. Nasprotniki naši imajo sedaj še moči,

ker se bojuje z njimi nevednost. Poduka tedaj še treba; poduka sebi in drugim. Witt je pri tej priložnosti prav podučljivo govoril o 5 napakah pri petji in pevskem poduku, ter obljubil še več takih praktičnih vaj. Kaj, ko bi se tudi pri nas v Ljubljani vsako leto napravil našim organistom in pevovodjem po 1 teden trajajoči napredovalni kurz; ko bi potovalni učitelj hodil po deželi in enaka predavanja imel — mnogo bi to koristilo. Dobro podučenih orgljarcev je treba in zmaga je naša.

Razne reči.

— Gregorijanska šola v Rimu se je pričela 4. nov. sè slovesno sv. mašo „in Veni sancte“ (po maši) v cerkvi All' Anima. Veliko mašo je služil vodja anime, msgr. Jänig. Že pri prvi službi božji nove šole pelo se je cecilijansko: Bischoff-ova maša „in hon. Ss. Innocentium“ z drugimi liturg. vlogami po rimskem gradualu. Učenci greg. šole, katerih je zdaj 24, so sinovi iz naj boljših rodbin; tudi niso vsacega sprejeli, ki se je oglasil; najbolj nadarjene so obdržali, kakih 50 pa nazaj domu poslali. Obleko imajo klerikalno, talár in rumen pas; rumen pas zato, da se ločijo od rejencev drugih zavodov, katerih Rim mnogo šteje.

— V Jelšanah, terzaške škofije, postavili so gg. Ig. Zupan in sinovi nove orglje, katere poskusiti je bil povabljen g. A. Foerster. Orglje so 11 spremenov po novi sestavi; tu namreč nahajamo sapnike na stožke namesto sapnikov na vlake, katere so na Nemškem, domovini najboljših orgljarjev, že skoraj popolnoma zaverгли. Ti sapniki na stožke so se pri novih Jelšanskih orgljah prav posrečili. Tudi „pleno“, ali polna igra, se jako prijetno posluša; dispozicija spremenov je dobro izvoljena in hipoma se dá s zbiralnikom (kolektivnim spremenom) napraviti „forte“ in „piano“. Igranje je jako lahko — prospeh nove sestave. Cena 800 gl. (razen starega svinca) je za tako delo res nizka. Mi tu izrečemo le to željo, da bi omenjena firma napredovala tudi v izdelovanju posameznih registrov gledé spretnega značaja in jasne intonacije, kar je duša celim orgljam.

— G. A. Förster-jeva teoritično-praktična pevska šola, 2. natisa, kakor tudi istega skladatelja „Missa pro defunctis“ ste sprejeti v katalog občnega Cec. društva pod številki 498 in 499, kar je lep dokaz njune vrednosti. — Tudi P. Ang. Hribar-jeva „Missa pro defunctis“ hvalno omenjajo „Bien. Bl. f. fatš. Rirfenmuñit“ v zadnji številki.

— Prevz. g. nadškof solnograški je iz Bamberg-a v Solnograd poklical dobroznane skladatelja, duhovnika Em. Nikel-a, kot stolnega kapelnika in pevskega učitelja obeh semenišč.

Vabilo na naročbo.

Z letom 1881. nastopi „Cerkveni glasbenik“ svoj četrty tečaj. Program mu bode isti, kakoršen doslej; kot glasilo Cecilijinega društva bode tudi v prihodnje delal za njegov namen: „povzdigo in pospešek katoliške cerkvene glasbe v smislu ter duhu sv. cerkve, na podlagi cerkvenih določeb in ukazov.“ Da mu bode pa to mogoče, se obrnemo do vsih prijateljev cerkvene glasbe s prošnjo, naj blagovolijo naš list gmotno in duševno podpirati, z obilno naročbo in mnogimi dopisi. „Cerkveni glasbenik“, kateri bode izhajal v sedanji obliki po enkrat na mesec, bode veljal tudi v prihodnje za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gl., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gl. 50 kr. — Dopisi in naročnina naj se pošiljajo v Alojznico **vredništvu, ozir. opravništvu.**

Pridana je listu 12. številki priloge.

Odgovorni vrednik lista Janez Gujezda. — Odgovorni vrednik muzik. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.